

Podcast Konkurrenten

Avsnitt 34: "Ett kreativt och spännande detektivarbete"

Textversion av Konkurrenten avsnitt 34 (publicerat 13 november 2018), vill du hellre lyssna på avsnittet kan du ta del av det på vår webbplats www.konkurrensverket.se/konkurrenten.

Karin Lunning:

Varmt välkomna till ännu ett avsnitt av Konkurrenten, Konkurrensverkets podcast där vi pratar om konkurrens och upphandling. Jag som leder den här podden heter Karin Lunning och är chef för Avdelningen för kommunikation och internationella frågor. I dag ska vi prata om det interna livet, hur det är att jobba som processråd på myndigheten. Med mig i dag så har jag Kristoffer och Eva och jag tänkte att det är lika bra att ni presenterar er själva. Ska du börja Eva?

Eva Persson:

Eva Persson heter jag och jag har jobbat på Konkurrensverket i ganska många år faktiskt, hela tiden på den Juridiska avdelningen som processråd. Vilket innebär att jag representerar Konkurrensverket i domstolsprocesser och även deltar i våra utredningar här. Jag är ju inriktade på konkurrensrätt och sysslar inte med upphandling. Juridiska avdelningen har ansvar både för upphandling och konkurrens. Jag jobbar med konkurrens.

Karin Lunning:

Ska vi stanna där och låta Kristoffer också berätta vem är du, vad gör du här på myndigheten?

Kristoffer Sällfors:

Jag heter Kristoffer Sällfors och jag är också processråd och är verksam inom upphandlingsområdet så jag jobbar med Konkurrensverkets tillsyn över upphandlingslagstiftningen.

Karin Lunning:

Och som du var inne på Eva ni arbetar på samma avdelning och har litet olika

arbetsuppgifter. Om vi tittar litet grann på vad ett processråd gör på dagarna, Eva du var inne på det. Hur ser vardagen ut?

Eva Persson:

Den kan se ganska olika ut faktiskt. Ibland är man inne i väldigt intensiva processer, eller arbetsprocesser inför en huvudförhandling i domstol, om det ska avgöras i domstolen jobbar vi ganska intensivt med det tiden innan där, veckor och ibland månader innan med att träffa vittnen till exempel som vi ska höra sedan i processen. Och vi förbereder helt enkelt sakframställningen och pläderingen med rättslig argumentation och redovisar vad som har hänt och så vidare.

Karin Lunning:

Ska vi backa litet? Är det här när vi har bestämt att vi ska gå till domstol, är det då ni kommer in? Eller var i processen kommer ni som processråd in?

Eva Persson:

Nej vi kan komma in mycket tidigare. Kanske redan i början av en utredning när Konkurrensverket ska göra en så kallad gryningsråd så kan vi bli inkopplade.

Karin Lunning:

Kan du ta något exempel, berätta om något ärende, utan att ange företagens namn kanske men ändå beskriva litet.

Eva Persson:

Om jag är med från början, eller ganska mycket från början, vi kanske har gjort någon förstudie här på utredningsavdelningen tidigare men man har inom verket kommit fram till att man ska göra en så kallad gryningsråd. Vilket är en inspektion som vi gör, en oanmäld inspektion som vi gör ute hos de företag som misstänks för att ha överträtt konkurrensreglerna. Det gör vi för att leta efter bevis som vi kan använda för att fastställa att det har skett en överträdelse. Då måste vi begära tillstånd till att göra det från domstolen, så då skriver vi en ansökan och då blir man ju inkopplad som processråd med att sätta sig in i vad handlar det här om, vad är det jag ska försöka lägga fram för domstolen så att de ska ge oss tillåtelse att göra det här. Och sedan när man har gjort räden och samlat in en massa material som verkar intressant då får man ju systematisera det och försöka se, vad är det som har hänt egentligen, vad har vi bevis för har hänt. Då arbetar jag ju tillsammans med diverse kollegor på utredningsavdelningen som kan vara både ekonomer och jurister, ja det är väl mest det vi är. IT-folk kan komma in i bilden också och hjälpa till med det tekniska.

Karin Lunning:

Och era ögon, är det mer kvalitetssäkring eller vad är det ni tillför utöver de andra kompetenserna i utredningen?

Eva Persson:

Ja, alla ska väl ha ett bevistänk egentligen men vi på Juridiska avdelningen som processråd har väl ett särskilt ansvar för det eftersom vi har erfarenhet av hur det går till i domstol, oftast i större utsträckning än vad de andra kollegorna har. Så vi har ett särskilt ansvar för att se om det här något som är tillräckligt bra bevisning, håller det här. Vi jobbar nog alla egentligen med att kartlägga vad som har hänt men som processråd får du ta ett större ansvar för att se till att det är bra bevisning och analysera.

Karin Lunning:

Och hur ser det ut på upphandlingssidan då? Gör ni också gryningsräder eller hur ser arbetsprocessen ut i de ärenden som du hanterar framför allt?

Kristoffer Sällfors:

Vi gör inga gryningsräder. Våra tillsynsobjekt är ju den som omfattas av upphandlingslagstiftningen och inom ramen för vårt utredningsarbete finns det inga behov av den typen av uppgiftsinsamlande. Mina arbetsuppgifter kretsar väldigt mycket kring att företräda Konkurrensverket i domstol inom ramen för de här processerna som vi driver mot myndigheter som har brutit mot upphandlingslagstiftningen. Och det innebär ju ett väldigt nära samarbete med kollegor som har varit delaktiga i utredningsarbetet för att på bästa sätt föra verkets talan och övertyga domstolen om att det vi menar är en överträdelse också är det. Och därutöver arbetar man som processråd väldigt mycket med kvalitetssäkring vid det löpande arbetet, alltså i det löpande utredningsarbetet där verket utreder om det föreligger överträdelser av lagstiftningen.

Karin Lunning:

Om man tittar på skillnader och likheter då mellan er två, som täcker olika upphandlingslagstiftning respektive konkurrenslagen. Upphandlingsmålen de är väl litet kortare puckar så att säga och vilken domstol är det ni vänder er till?

Kristoffer Sällfors:

Ja vi processar ju i förvaltningsdomstolar. Där är ju inte någon huvudregel att du har en huvudförhandling exempelvis. Så det är i mycket större utsträckning, än i konkurrensmålen, fokus på de skriftliga inlagorna eller rättare sagt fokus slutar vid de skriftliga inlagorna. Vi träffas relativt sällan i rättegångssalen, så det är en stor skillnad jämfört med att processa i allmän domstol.

Karin Lunning:

Och från ax till limpa, hur lång tid tar ett ärende ungefär att gå igenom domstolarna innan det får ett slutligt avgörande?

Kristoffer Sällfors:

Det beror väldigt mycket på hur omfattande målet är, så där så det är svårt att

säga något generellt. Men ofta inom ett år så har vi ett lagakraftvunnet avgörande för det allra mesta. Sedan finns det undantag som är väsentligt längre.

Karin Lunning:

Och du Eva, du företräder ju också Konkurrensverket då i konkurrens mål. Vad kan du säga om komplexiteten och tidsaspekterna i de här målen?

Eva Persson:

De är ju ofta väldigt komplexa våra mål, de ärenden som vi driver till domstol. Dels för att det kommer in många komplexa rättsfrågor i de här ärendena av alla möjliga slag. Och det handlar ju också om att fastställa vad är det som har hänt egentligen, det är mycket bevisning som rör det, både muntlig och skriftlig bevisning och det tar ju oftast litet längre tid med våra processer. Det är nog nästan aldrig tror jag, om vi stämmer något företag och kräver att de ska betala konkurrensskadeavgift, böter kan man väl kalla det så tar det ju..., jag tror aldrig att det har hänt att det har tagit ett år utan det tar ju ofta längre tid. Några år, ett par i alla fall.

Karin Lunning:

Vad är den längsta tiden det ärende har tagit?

Eva Persson:

Ja det vågar man knappt svara på för vi hade ju något som låg i domstol i sju år eller någonting sådant. Men det berodde delvis på att det låg väldigt länge i domstolen utan att någon domare tog riktigt hand om det, för det byttes handläggare i domstolen hela tiden och sedan var det också en vända ner till EU-domstolen för förhandsavgörande i ett antal frågor och det drog ju ut på tiden också. Men man kan väl jämföra de mål vi har i domstolen när det gäller konkurrensrätten, kan man kanske jämföra med så här stora mål om ekonomisk brottslighet, det är ganska likartat när det gäller komplexiteten och så där.

Karin Lunning:

Och då tänkte jag litet grann på vilka bakgrunder ni har för det är klart då måste man ha litet uthållighet, eller hur om man ska "hang in there until the bitter end". Jag tänkte hör litet vilken bakgrund har ni två och varför valde ni den här banan? Hur hamnade du på Konkurrensverket Kristoffer?

Kristoffer Sällfors:

Ja det började med att jag läste juridik i Lund och därefter var jag praktikant på EU-kommissionen och sedan jobbade jag ett antal år på affärsjuridisk advokatbyrå, stort fokus på offentlig upphandling men även andra EU-rättsliga frågor. Sedan sökte jag mig till Konkurrensverket för att jag tyckte att det här verkade vara en väldigt spännande arbetsplats där man får jobba med intressanta frågor på djupet. Det finns verkligen möjlighet att grotta ner sig i spännande, komplexa och väldigt intellektuellt stimulerande frågor. Så det var en av

drivkrafterna för mig att söka mig hit. Men det här var för ungefär sju år sedan och sedan dess har jag trivts väldigt bra här både med arbetsuppgifterna och kollegorna.

Karin Lunning:

Det låter bra. Eva du har varit här också ett tag. Vad har du för bakgrund?

Eva Persson:

Jag kommer ju från domstolsvärlden. Jag är hovrättsaccessor, jag pluggade också juridik för många, många år sedan i Lund och blev tingsnotarie och har jobbat i flera olika både tingsrätter och hovrätter med att döma olika typer av mål, även varit revisionssekreterare som det hette på den tiden på Högsta domstolen, nu heter det justitiesekreterare. Domstolsvärlden. Jag hade någon gammal kollega och vän, och träffade även andra som jobbade på Konkurrensverket och jag tyckte det där lät väldigt spännande. För man kommer i kontakt med så många olika branscher och sedan det arbetet jag har nu är ju, om man jämför med domstolen, ett mer tycker jag kreativt arbete. Det är ett litet detektivarbete, man får lägga pussel och försöka sälla ut den relevanta informationen och sedan då verkligen bygga upp ett "case" vilket jag tycker är jätteroligt.

Karin Lunning:

Det är uppenbart att ni båda tycker att det är både inspirerande och roligt eftersom ni har varit här i flera år. Kan du ta något exempel på något ärende som du har arbetat med som har varit extra spännande.

Eva Persson:

För många, många år sedan hade vi ju något som kallades för asfaltkartellen som uppdagades genom att några anställda på något sådant här företag inom asfaltbranschen själva kom och tipsade Konkurrensverket om. Att det hade pågått kartellarbete inom den branschen över stora delar av Sverige i många, många år. Så det var en härva som nystades upp och det var väldigt många inblandade. Vi hade ju stora delar av asfaltbranschen som vittne i rättegången, både vittnen som vi åberopade från Konkurrensverkets sida och vittnen som våra motparter, företagen, hade åberopat så det var nog 60 vittnen eller någonting så där. Och det pågick i många, många veckor i domstolen, så det var ett spännande. Sedan har man ju haft utredningar där vi har varit..., man vill ju göra studiebesök kanske ute hos företagen det gäller för att bilda sig en uppfattning om hur går det till i den här branschen egentligen. Till exempel har vi varit och besökt olika hamnar i Sverige och tittat på deras verksamhet, om det gäller terminalsystem för hur man hanterar när fartyg kommer in och ska lämna hamnen till exempel. Det är fastighetsmäklarbranschen vi har tittat på, det är ju alla möjliga branscher man kommer i kontakt med och det är faktiskt väldigt intressant att få en inblick i hur det fungerar i olika delar av samhället.

Karin Lunning:

Man blir väldigt allmänbildad uppenbarligen om man jobbar på Konkurrensverket. Du då, Kristoffer, vad tycker du är mest inspirerande och roligt med arbetet, du har nämnt litet. Har du något ärende som var extra spännande?

Kristoffer Sällfors:

Ja, det har jag. Det är faktiskt litet svårt att välja, jag har väldigt många spännande ärenden, men ett som är särskilt intressant är ju vårt nu pågående mål mot SJ som handlar om huruvida det här statliga bolaget omfattas av upphandlingslagstiftningen. Och det är ett pågående mål som vi är mitt uppe i, där frågan just nu ligger i EU-domstolen i Luxembourg.

Karin Lunning:

Och det ligger i EU-domstolen, vad är det för fråga som EU-domstolen ska ta ställning till?

Kristoffer Sällfors:

Ja precis. Det här är ett mål om förhandsavgörande som det heter och det innebär att svenska domstolar riktar sig till EU-domstolen i Luxembourg och ställer frågor om hur olika unionsrättsliga bestämmelser ska tolkas. För den här upphandlingslagstiftningen är ju EU-direktiv som har genomförts i Sverige och det finns en oklarhet i direktivet hur det ska tolkas därför frågar man helt enkelt EU-domstolen hur ska det här tolkas. Och det är det som är själva frågan i det här målet så att vi väntar just nu på att EU-domstolen ska besvara de här frågorna från Högsta förvaltningsdomstolen här hemma i Sverige.

Karin Lunning:

Och du Kristoffer du företrädde ju faktiskt Konkurrensverket i den här muntliga förhandlingen som ägde rum i EU-domstolen. Kan du berätta mer om det? Hur arbetade ni inför och under? Det här är ju ganska ovanligt ändå.

Kristoffer Sällfors:

Det är väldigt ovanligt, framför allt på upphandlingsområdet så är det första gången som en svensk domstol begära ett förhandsavgörande i ett upphandlingsmål, detta trots det stora antalet mål, domar och att det är som sagt harmoniserad lagstiftning. Så att den här muntliga förhandlingen vi hade här före sommaren går då ut på att parterna får möjlighet att argumentera för sin ståndpunkt, hur den här bestämmelsen ska tolkas. Man har femton minuter till sitt förfogande och det här simultantolkas vilken innebär att man måste prata relativt långsamt för att tolkarna ska hänga med. Det här ställer väldigt höga krav på att man är väl förberedd så att man på bästa möjliga sätt kan framföra sina ståndpunkter och argumenten till varför en viss oklarhet ska tolkas på det sättet som vi anser att det ska.

Karin Lunning:

Och när kan vi förvänta oss ett avgörande från EU-domstolen då? Vet vi det?

Kristoffer Sällfors:

Ja det vet vi inte riktigt än, men jag skulle tro att det blir någon gång under vintern 2018/2019.

Karin Lunning:

Du är inte den enda som har fått vara EU-domstolen, du har ju också varit där Eva.

Eva Persson:

Ja.

Karin Lunning:

Ska du berätta vilket ärende det handlade om och dina erfarenheter.

Eva Persson:

Det är mindre än tio år sedan i alla fall, det gällde bredbandsmarknaden. Det var ett mål som Konkurrensverket drev mot Telia Sonera hette det då, som enligt vår ståndpunkt agerade på ett sätt som hämmade konkurrensen, deras kollegor kunde inte konkurrera på samma villkor. Det var ett litet speciellt typ av agerande som Stockholms tingsrätt tyckte att det behövdes vägledning från EU-domstolen i ett antal frågor, hur man skulle bedöma det här. Tingsrätten skickade tio frågor angående det här agerandet ner till EU-domstolen. Så vi fick ju skriva ett yttrande först till domstolen där Konkurrensverket skulle argumentera för sina ståndpunkter om hur de här frågorna skulle besvaras. Och sedan så var det förhandling där nere, det var en kollega till mig som höll Konkurrensverkets anförande då, så det var inte jag men jag var med där nere i domstolen. Det var väldigt spännande och vi var även på studiebesök där innan och fick prata med massa olika funktioner inom domstolen både rättsutredare, tolkar, alla möjliga personer, domare också och generaladvokater om hur de arbetade där för att få en inblick i och för att underlätta vårt arbete där nere helt enkelt.

Karin Lunning:

Och det här ärendet Telia Sonera är ju faktiskt ett "landmark", vi har bidragit till rättspraxis.

Eva Persson:

Det är jättespännande för det blev ju besvarat en hel del frågor där som, EU-domstolen har själva refererat till det här avgörandet, förhandsavgörandet i flera olika mål efter det här så det har varit väldigt..., "landmark" verkligen.

Karin Lunning:

Ska vi titta litet mer på vad ni gör utöver sådana här spännande saker. Vi fortsätter på det internationella spåret. Rollen som processråd kan ju faktiskt

innebära också att man deltar i det internationella arbetet. Eva, har du någon erfarenhet av det?

Eva Persson:

Ja, ganska mycket faktiskt. Och jag ska åka iväg i helgen till Tel Aviv och åka på en stor internationell konferens. Det är ett internationellt nätverk där representanter från hela världen deltar, alla möjliga världsdelar, där vi ska prata om karteller ur olika aspekter, hur man beivrar dem och lagför dem, att det är tillräckligt höga böter. Både advokater och myndighetspersoner och alla möjliga kategorier som är med där. Den håller på i flera dagar och det är ett späckat schema med massa olika intressanta ämnen så det är en internationell erfarenhet men jag har ju under större delen av förra året faktiskt spenderat ganska mycket tid nere i Bryssel med att tillsammans med litet kollegor från Näringsdepartementet representera Sverige i förhandlingar i ministerrådet angående utarbetandet av ett nytt direktiv som ska ge alla konkurrensmyndigheter inom EU bättre verktyg att utöva tillsynen över konkurrensöverträdelser. Så det har varit väldigt spännande.

Karin Lunning:

Och det ser vi framemot när det blir av här.

Eva Persson:

Det är i sluttampen nu.

Karin Lunning:

Vad finns det för utmaningar på jobbet då? Kristoffer?

Kristoffer Sällfors:

Det finns många utmaningar, det gör det verkligen. En av de tydligaste är processförändret skulle jag säga. Alltså utmaningen att driva ett mål i domstol, att övertyga en domstol om att den uppfattningen vi företräder är den korrekta och att förbereda sig och tänka strategiskt, vilket är en förutsättning för en framgångsrik domstolsprocess. Det är en väldigt stor utmaning, en väldigt stimulerande utmaning skulle jag säga.

Karin Lunning:

Men om man tittar på de mål som gäller eller ärenden som gäller otillåten direktupphandling, visst är det så att vi vinner de flesta målen, vi har rätt ofta i sak?

Kristoffer Sällfors:

Så är det verkligen.

Karin Lunning:

Om man tittar tillbaka på era erfarenheter, var arbetet som processråd som ni

trodde det skulle vara? Kristoffer, jag fortsätter med dig, uppfyllde det de förväntningar du hade när du började här?

Kristoffer Sällfors:

Både ja och nej. I många avseenden uppfyllde det mina förväntningar när det gällde spännande arbetsuppgifter och intressanta frågor på mitt bord. Jag skulle inte säga i några avseenden att det inte uppfyllde mina förväntningar men däremot så är det mer stimulerande lagarbete än vad jag hade trott att det skulle vara. Man jobbar väldigt mycket i team, man jobbar väldigt mycket tillsammans, man kompletterar varandra på ett sätt som är i större utsträckning än vad jag hade tänkt mig.

Karin Lunning:

Du då Eva, blev det som du hade tänkt dig? Uppfylldes de förväntningarna som du hade när du tog steget att arbeta på Konkurrensverket?

Eva Persson:

Ja, fast det blev nog ännu mera spännande uppgifter än vad jag hade väntat mig faktiskt. Vi har fått göra många väldigt spännande saker och utmanande. Jag håller helt med Kristoffer om att det är väldigt stimulerande att jobba med en process som ligger i domstol oavsett om den är muntlig eller skriftlig. Men just det här med att verkligen få utmana sig själv med att få vässa sin argumentation och övertyga domstolen om att det är vår ståndpunkt som de ska gå på, och att presentera ärendet på ett pedagogiskt sätt som övertygar dem.

Karin Lunning:

Ni är ju båda väldigt erfarna processråd och har lång erfarenhet, vilken typ av karaktärsdrag passar ett processråd?

Kristoffer Sällfors:

Det är många färdigheter och egenskaper man ska ha, man ska vara en lagspelarare skulle jag säga, utan tvekan. Man ska förmåga att tänka strategiskt som både Eva och jag har varit inne på här tidigare. Jag tycker också att det är viktigt att vara nyfiken, att ha ett framåt driv och att kunna arbeta konstruktivt och målmedvetet skulle jag säga. Och så klart en juridisk skicklighet och noggrannhet som alltid kommer väl till pass.

Karin Lunning:

Avslutningsvis, vilka är de tre bästa sakerna med att arbeta som processråd på Konkurrensverket, Eva, tre saker?

Eva Persson:

Ja men det är stimulerande på så sätt att du får verkligen insikt i många olika branscher, det tycker jag är jättekul och spännande. Jag får utlopp för min skrivarlusta. Det är ju rätt vanligt som jurist att man tycker om att skriva och lägga upp argumentationen. Det får man ju faktiskt utlopp för här i och med att

man skriver inlagor, man gör sakframställningar och pläderingar inför domstolen, då gäller det verkligen att vässa argumenten. En tredje sak, väldigt många trevliga kollegor tycker jag. Och för att anknyta litet till vad vi var inne på tidigare, det var en av anledningarna som gjorde att jag sökte mig hit. När jag jobbade inom domstolsvärlden så jobbade jag ju nästan bara med jurister, här är vi både ekonomer och jurister, man jobbar tillsammans i team i utredningar och mål och det är spännande med våra olika kompetenser. Sedan förstår man inte alltid vad de säger de här ekonomerna men vi får lära oss av varandra och försöka. Vi kompletterar varandra.

Karin Lunning:

Det är komplexa frågor. Du då Kristoffer, vad är de tre bästa sakerna?

Kristoffer Sällfors:

Jag skulle instämma i allt det Eva säger här. Tre väldigt bra saker är ju möjligheten att kunna fördjupa sig i ett ämne och verkligen blir nischad specialist, det finns det väldigt goda förutsättningar för. Det är en miljö jag trivs väldigt bra i. Jag skulle också vilja lyfta upp det här med kollegorna och sammanhanget, det är väldigt sympatisk miljö och väldigt trevligt att gå till jobbet tycker jag. Och sedan också möjligheten att följa med i debatten, både på just upphandlingssidan i den samhällsdebatt som pågår som har upphandlingsinslag som blir större och större tycker jag. Det finns möjligheter att skapa sig väldigt goda och djupa kunskaper i ämnen som har väldigt stor betydelse för hela samhället och för skattebetalarna i slutändan och det ser jag som en väldig förmån det här.

Karin Lunning:

Stort tack både Eva Persson och Kristoffer Sällfors för att ni har medverkat i dag och berättat om hur det är att arbeta som processråd här på Konkurrensverket. Jag som leder den här podden heter Karin Lunning och tack för att ni har lyssnat.